

Toimeentulotuen saajamäärät kasvoivat vähän – koronaepidemia toi esiin järjestelmän joustavuuden

PÄÄLÖYDÖKSET

- Vuonna 2020 perustoimeentulotukea saavien määrä kasvoi viisi prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Eniten kasvoi 18–24-vuotiaiden perustoimeentulotukea saavien naisten määrä (10 %)
- Perustoimeentulotuen tarve kasvoi eniten Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa.
- Perustoimeentulotuen väliaikaisesta epidemiakorvausta sai 189 225 henkilöä 129 087 kotitaloudessa.
- Kuntiin osoitettujen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemusten määrä väheni huhti- ja lokakuussa 2020 edelliseen vuoteen verrattuna. Kiireellisten hakemusten osuus kasvoi noin kolme prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.
- Rajoitustoimet lisäsivät perustoimeentulotukeen liittyvän ohjauksen tarvetta myös kuntien sosiaalitoimissa. Kuntien sosiaalityön arviot Kelan ja kuntien välisestä yhteistyöstä olivat pääosin positiivisia.
- Tulokset osoittavat, että suomalainen vähimmäisturvajärjestelmä voi tarvittaessa toimia joustavasti ja asiakkaiden muuttuneeseen tilanteeseen voidaan reagoida nopeasti.

Merita Jokela

merita.jokela@thl.fi

Tuija Korpela

tuija.korpela@kela.fi

Minna Kivipelto

minna.kivipelto@thl.fi

Signe Jauhiainen

signe.jauhiainen@kela.fi

Koronaepidemia ja siihen liittyvät rajoitukset ovat vaikuttaneet merkittävästi Suomen talouteen, työllisyyteen ja kotitalouksien toimeentuloon. Maaliskuussa käyttöön otetut rajoitukset ja muut koronaepidemian seuraukset vähensivät erityisesti palvelujen kysyntää, mikä lisäsi lomautuksia ja irtisanomisia. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan Suomessa oli huhtikuun 2020 lopussa 433 000 työttömää työnhakijaa, mikä oli noin 208 000 enemmän kuin helmikuussa. Heistä suuri osa oli lomautettuja.

Kelan työttömyysturvaetuuksien eli työmarkkinatuen ja peruspäivärahan saajien määrä kasvoi huhtikuusta alkaen ja oli suurimmillaan kesäkuussa, jolloin Kelan työttömyysturvaetuuksia sai 286 989 henkilöä. Yrittäjien mahdollisuutta saada työmarkkinatukea helpotettiin, mikä osaltaan kasvatti työttömyysturvan saajien määrää. Syksyn aikana Kelan työttömyysturvan saajien määrä väheni, mutta marraskuussa 2020 saajia oli edelleen 18 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. (Kela 2021.)

Työttömyysturva on ensisijainen sosiaaliturvaetus työttömyyden tai lomautuksen aikana. Perustoimeentulotuki on tarkoitettu viimesijaiseksi turvaksi tilanteissa, joissa kotitalouden tulot, säästöt ja muut etuudet eivät riitä menoihin. Toimeentulotuen saajien määrä on kasvanut vuonna 2020, mutta vähemmän kuin työttömyysturvan saajien määrä.

Sosiaali- ja terveysministeriö ennakoii toimeentulotuen tarpeen kasvavan. Ministeriö julkaisi maaliskuun lopussa kuntainfon (STM 2020), jossa se antoi ohjeistuksen toimeentulotuen käsittelyyn koronaepidemian aikana. Ohjeistuksen mukaan sekä Kelassa että kunnissa oli osoitettava riittävästi voimavaroja etuuden käsittelyyn ja siirrettävä painopiste kiireellisiin hakemuksiin. Lisäksi suositeltiin, että kunnissa varmistetaan mahdollisuus hakea toimeentulotukea toimipisteessä asioimalla myös poikkeusolojen aikana. Ministeriön suositukseksi oli, että Kela luopuu poikkeusolojen ajaksi toimeentulotuen perusosan alentamisesta ja asumismenojen kohtuullistamisharkinnasta, joustaa etuuden hakijoiden liitteiden toimittamisessa sekä tekee myönteisiä päätöksiä pidemmälle ajalle, jos henkilön tilanteessa ei ole odotettavissa muutosta. STM:n ohjeistus oli voimassa 31.7.2020 asti. Poikkeusolojen käytännöistä luovuttiin asteittain syksyn 2020 aikana, mutta osaa suosituksista on sovellettu vielä vuoden 2021 alussa.

Tässä julkaisussa tarkastelemme toimeentulotuen hakemusmääriä ja tuen saantia vuonna 2020. Tarkastelu kattaa Kelan myöntämän perustoimeentulotuen ja väliaikaisen epidemiakorvauksen sekä kuntien vastuulla olevan täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen. Lisäksi selvitämme kuntien sosiaalityön näkemyksiä siitä, miten hyvin toimeentulotuen saanti turvattiin poikkeusaikana ja miten hyvin viranomaisyhteistyö Kelan ja kuntien välillä sujui.

Toimeentulotuki

Perustoimeentulotuki

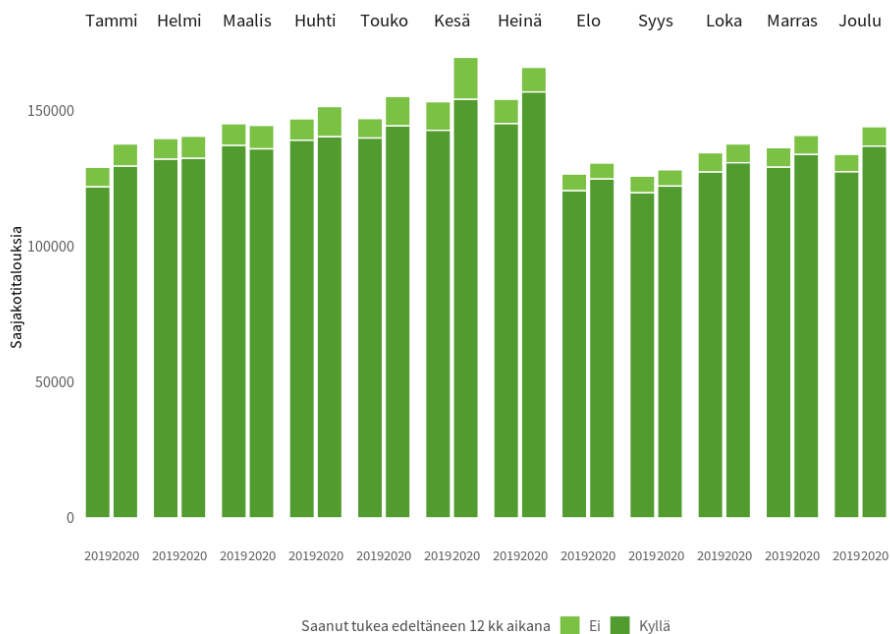
Vuonna 2020 perustoimeentulotuen hakemusmäärät pysyttelivät viikkotasolla hyvin lähellä vuoden 2019 hakemusmääriä (Kela 2021), vaikka tuen saajamäärät kasvoivat selvästi huhti-heinäkuussa (kuvio 1). Huhti-kesäkuussa tukea sai kuukausittain yli 10 000 sellaista kotitaloutta, jotka eivät olleet saaneet tukea edeltävien 12 kuukauden aikana. Perustoimeentulotuen saajamäärät kasvavat yleensäkin kesäisin, kun esimerkiksi koulunsa päättäneitä nuoria on tuen tarpeessa. Vuonna 2020 kesätöiden löytäminen oli aiempaa hankalampaa ja tukea saikin kesäkuussa todennäköisesti eniten ihmisiä koko 2000-luvulla. Myös kaikkina loppuvuoden kuukausina tuen saajia oli enemmän kuin vuonna 2019.

Näin tutkimus tehtiin:

Tässä tutkimuksessa on käytetty Kelan rekisteritietoja toimeentulotuen saajista ja Kelan kuntiin lähettämistä palvelutarveilmoituksista, sekä THL:n keräämää toimeentulotuen määräaikaiseurannan määrällistä ja laadullista aineistoa.

Perustoimeentulotuen saajat ja epidemikorvauksen saajat. Tiedot perustoimeentulotuen ja väliaikaisen epidemikorvauksen saajista perustuvat Kelaan tuen saajista kertyviin rekisteritietoihin. Tiedot perustuvat tuen maksukuukauteen. Perustoimeentulotuen saajiksi luetaan kaikki perustoimeentulotukea tuen maksukuukautena saaneeseen kotitalouteen kuuluvat henkilöt. Samaan toimeentulotukikotitalouteen kuuluvat tuen hakija, hänen mahdollinen puolisonsa ja heidän samassa taloudessa asuvat alle 18-vuotiaat lapsensa. 18 vuotta täyttäneet muodostavat oman kotitaloutensa, vaikka asuisivatkin vanhempiensa luona.

Kelan kuntiin lähettämät palvelutarveilmoitukset. Tiedot Kelan kuntiin lähettämistä palvelutarveilmoituksista perustuvat toimeentulotukihakemusten käsittelyn tai asiakaspalvelun yhteydessä kuntiin tehtävistä ilmoituksista koostuvaan rekisteritietoon. Ilmoituksia tehdään seuraavien lakipykälien perusteella: 1412/1997, 10 § ja 14 d §; 189/2001, 27 §; 1386/2010, 87 a §; 1301/2014, 35 §.

Lähde: Kela

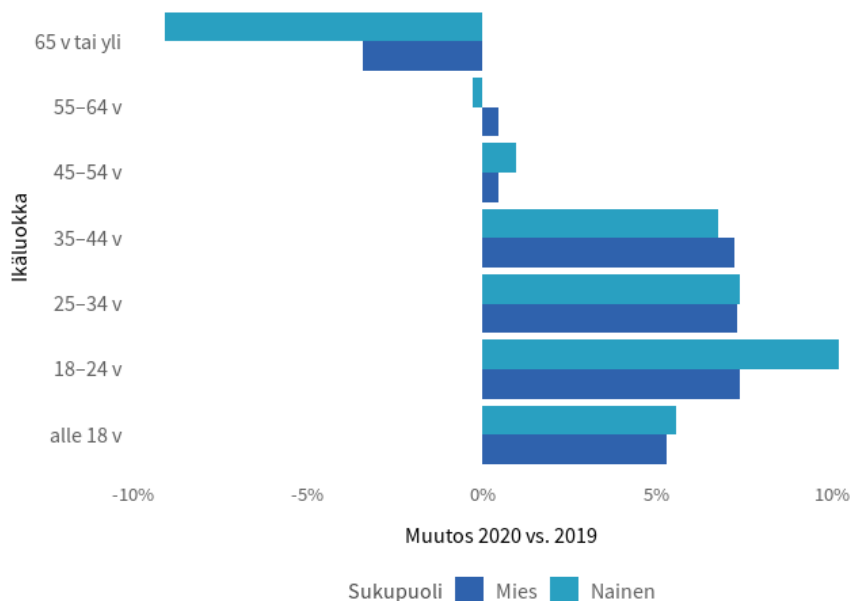
Kuvio 1. Perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet kuukausittain, 2019–2020.

Kaikkiaan perustoimeentulotukea maksettiin vuonna 2020 yhteensä 288 329 kotitaloudelle, joissa asui 417 071 henkilöä eli 7,5 prosenttia väestöstä. Perustoimeentulotuen kokonaiskustannukset olivat nettona 784 miljoonaa euroa sisältäen väliaikaisen epidemikorvauksen kustannukset (ks. ”Väliaikainen epidemikorvaus”). Aiemmin tukea saaneiden henkilöiden määrä pysyi edellisvuoteen verrattuna ennallaan, kun taas uusien tuen saajien määrä kasvoi 18 prosentilla. Kokonaisuudessaan tuen saajien ja saajakotitalouksien määrä kasvoi edellisvuodesta 5 prosenttia. Vuonna 2019 uusia tuensaajia oli 6 prosenttia ja kaikkia tuensaajia 3 prosenttia vähemmän kuin sitä edeltäneenä vuonna 2018.

Vuonna 2020 eniten kasvoi 18–24-vuotiaiden perustoimeentulotukea saavien naisten määrä, joka kasvoi edellisvuodesta 3 500 saajalla eli 10 prosentilla (kuvio 2). Koronaepidemian vaatimat rajoitukset osuivatkin voimakkaasti esimerkiksi matkailu- ja ravintolalalle, jolla on töissä paljon nuoria naisia. 18–24-vuotiaiden miesten sekä kaikkien 25–44-vuotiaiden tuen saajien määrä kasvoi 7 prosentilla. 45–64-vuotiaiden tuen saanti pysyi kutakuinkin ennallaan, kun taas yli 64-vuotiaiden joukossa saajien määrä laski miesten joukossa 3 prosentilla ja naisten joukossa 9 prosentilla. (Kuvio 2.) Yli 64-vuotiaiden naisten osalta tämä tarkoittaa hieman yli 800 saajaa vähemmän kuin vuonna 2019. Kuten kuntien sosiaalityön vastauksista (ks. ”Toimeentulotuen hakemiseen tarvittava sosiaalityön tuki”) käy ilmi, tuen hakeminen poikkeusaikana ei ollut helppoa heille, jotka tarvitsevat apua sähköiseen asiointiin, mikä on voinut joissain tapauksissa johtaa tuen hakematta jättämiseen.

Näin tutkimus tehtiin:

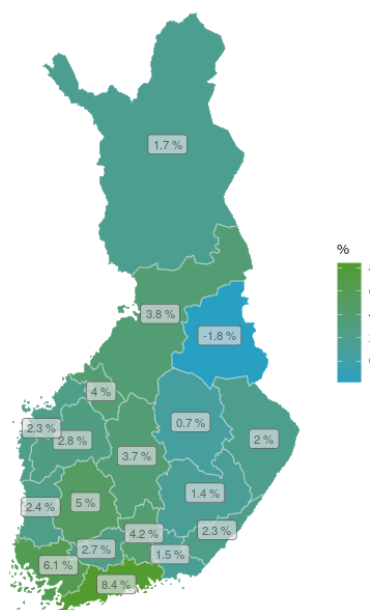
Toimeentulotukihakemusten käsittelyaikoja koskeva määrällinen aineisto sisältää THL:n Kelasta saamat ja kunnista kerätyt tiedot toimeentulotukilakiin (1412/1997) liittyvien lakisääteisten velvoitteiden toteutumisesta. THL kerää kunnista tiedot toimeentulotukihakemusten käsittelyajoista kahdesti vuodessa. Tiedot julkaistaan kesäkuussa ja joulukuussa. Tässä tutkimuksessa on käytetty kesäkuussa ja joulukuussa 2020 julkaistuja tietoja. Tiedot koskevat toimeentulotukihakemusten ja kiireellisten hakemusten määriä, hakemusten ja lisäselvityspyyntöjen käsittelyaikoja. **Laadullisena aineistona** on käytetty toimeentulotuen määräaikaseurannan huhtikuun ja lokakuun 2020 avokysymyksen vastauksia. Huhtikuun 2020 avokysymyksessä pyydettiin lisätietoja siitä, miten Kelan ja kunnan välinen yhteistyö toimi poikkeusolojen aikana (esim. kiireellinen toimeentulotuki ja päätöksentekojärjestys, perustoimeentulotukipäätösten saaminen Kelasta). Vastauksia avokysymykseen saatiin kaikista vakuutuspiireistä ja vastaukset kattoivat 182 kuntaa. Vastaajia oli 116. Lokakuun 2020 avokysymyksessä pyydettiin tietoa siitä, miten toimeentulotuella on onnistuttu korona-aikaan turvaamaan asiakkaiden toimeentuloa (toimeentulotuen saatavuus Kelasta ja kunnasta, tuen saaminen hakemiseen, viranomaisten yhteistyö). Vastauksia tuli kaikista vakuutuspiireistä ja ne kattoivat 161 kuntaa. Vastaajia oli 107. Aineisto on toimitettu STM:n, THL:n, Valviran, Kelan ja Kuntaliiton toimeentulotuen asiantuntijoille. Avokysymykseen vastaaminen oli vapaaehtoista.

Lähde: Kela

Kuvio 2. Perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrän muutos vuodesta 2019 vuoteen 2020 iän ja sukupuolen mukaan, %.

Maakunnittain tarkasteltuna tukea saaneiden kotitalouksien määrä kasvoi vuodesta 2019 kaikissa muissa maakunnissa Kainuuta lukuun ottamatta. Eniten tuen tarve kasvoi Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. (Kuvio 3.)

Lähde: Kela

Kuvio 3. Perustoimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrän muutos vuodesta 2019 vuoteen 2020 maakunnittain, %.

Perustoimeentulotukea saaneista kotitalouksista 39 % sai tukea 1–3 kuukautena, 32 % 4–9 kuukautena ja 29 % 10–12 kuukautena vuoden 2020 aikana. Vuonna 2019 tukea 1–3 kuukautta saaneiden kotitalouksien osuus oli hieman pienempi (38 %) ja 4–9 kuukautta tukea saaneiden hieman suurempi (33 %). Tuensaajiksi tulevat uudet kotitaloudet saavat tukea yleensä vähemmän aikaa kuin jo aiemmin tukea saaneet kotitaloudet, ja koska uusien tuensaajakotitalouksien määrä kasvoi vuonna 2020 huomattavasti, painottuu lyhyemmän aikaa tukea saaneiden osuus kaikista kotitalouksista. Sekä vuonna 2019 että vuonna 2020 kotitaloudet saivat tukea keskimäärin 6 kuukautena kalenterivuoden aikana.

Väliaikainen epidemikorvaus

Eduskunta päätti tukea kevään 2020 rajoitustoimien aikana perustoimeentulotukea saaneita henkilöitä ja perheitä lisäksi erillisellä väliaikaisella epidemikorvauksella, jos he tarvitsivat perustoimeentulotukea vielä syksyllä (HE 105/2020). Korvauksen suuruus oli 75 euroa/henkilö ja siihen olivat oikeutettuja ne elo-marraskuussa 2020 perustoimeentulotukea saaneet kotitaloudet, joihin kuului vähintään yksi henkilö, joka oli saanut perustoimeentulotukea vähintään yhden kuukauden ajan 1.3.–31.7.2020.

Elo- ja syyskuun perusteella väliaikaiseen epidemikorvaukseen oikeutettuja henkilöitä oli 189 225 yhteensä 129 087 kotitaloudessa ja heille maksettiin lokakuussa korvausta yhteensä 22,9 miljoonaa euroa. Lokakuun perusteella korvaukseen oikeutettuja oli 168 172 henkilöä 113 248 kotitaloudessa ja marraskuun korvaussumma oli noin 12,9 miljoonaa euroa. Marraskuun perusteella korvaukseen oikeutetuille 170 778 henkilölle 114 412 kotitaloudessa korvausta maksettiin joulukuussa noin 13,2 miljoonaa euroa.

Kaikkiaan väliaikaista epidemikorvausta maksettiin syksyltä noin 49 miljoonaa euroa ja sitä sai 227 457 henkilöä 153 899 kotitaloudessa. Korvausta saaneista kotitalouksista 77 prosenttia oli yhden hengen kotitalouksia, 19 prosenttia lapsiperheitä ja loput 4 prosenttia kahden aikuisen kotitalouksia. Koska korvaus maksettiin kotitalouden henkilöiden lukumäärän mukaan, kohdistui tuesta 54 prosenttia yhden hengen kotitalouksille, 42 prosenttia lapsiperheille ja loput 4 prosenttia kahden aikuisen kotitalouksille.

Kelan kuntiin lähettämät palvelutarveilmoitukset

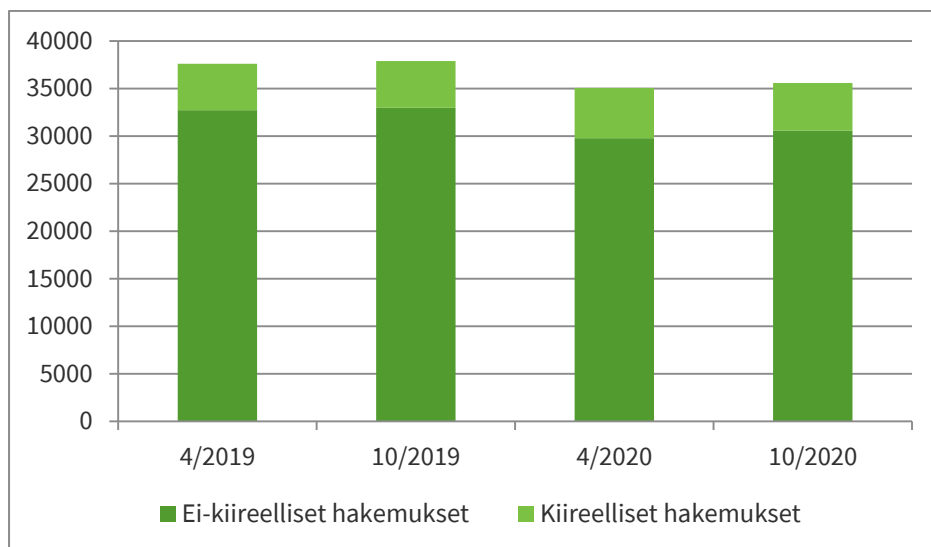
Kela lähettää kuntiin lakeihin (ks. tarkemmin “Näin tutkimus tehtiin”) perustuvia palvelutarveilmoituksia perustoimeentulotukea saavista tai hakevista henkilöistä. Ilmoituksia täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen tarpeesta lähetettiin vuoden 2020 aikana 5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2019. Lisäksi hakijat voivat hakea täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea suoraan kunnista (ks. “Kuntiin osoitetut täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemukset”). Toimeentulotuen perusosan alentamiseen liittyvien ilmoitusten määrä sen sijaan laski vuositasolla yli 80 prosenttia, koska alentamisista luovuttiin pandemian alettua kokonaan vuoden 2021 alkuun asti.

Alle 25-vuotiaista työttömistä, joiden pääasiallinen tulo on työttömyyden vuoksi maksettu toimeentulotuki neljän perättäisen kuukauden ajan, lähetettävien ilmoitusten määrä kasvoi 19 prosenttia vuodesta 2019. 25 vuotta täyttäneiden kohdalla ilmoitus kuntaan lähtee, kun perättäisiä toimeentulotukikuukausia on kertynyt 12 kuukauden ajan. Näiden ilmoitusten määrä laski neljällä prosentilla vuodesta 2019. Yli 2 kuukautta toimeentulotukea saaneista maahanmuuttajista lähtevien ilmoitusten määrä kasvoi 12 prosentilla.

Myös sosiaalityön tarpeeseen liittyvien ilmoitusten määrä kasvoi kuudella prosentilla. Erityisesti kasvoi oikeusturvaan, asumiseen, ihmissuhteisiin ja toimeentuloon liittyvien tehtyjen ilmoitusten määrä. Sen sijaan väkivaltaan, lastensuojelulain 25 §:n, lapsen tarpeisiin, koulunkäyntiin tai opiskeluun, työhön tai vastaavaan toimintaan liittyvien ilmoitusten määrä laski vähintään 9 prosentilla.

Kuntiin osoitetut täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemukset

Kuntiin osoitettujen täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea koskevien hakemusten määrä väheni hieman vuonna 2020 edelliseen vuoteen verrattuna. Huhtikuussa 2019 kuntiin tuli 32 726 hakemusta, kun huhtikuussa 2020 määrä oli 29 774 ja lokakuussa 30 581. Tämä johtuu osittain siitä, että perustoimeentulotuen myöntämiskäytäntöjä (esimerkiksi lääkkeitä ja maksusitoumuksia koskien) helpotettiin.

Kuvio 4. Kuntiin osoitettujen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemusten määrät 2019–2020

Sen sijaan kiireellisten hakemusten¹ osuus kasvoi huhtikuussa 2020 lähes 3 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Aiempien vuosien tavoin reilu puolet täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemuksista tuli Etelä-Suomen alueviraston alueelta.

Sosiaalityön arviot toimeentulotuen saatavuudesta ja viranomaisyhteistyöstä

Toimeentulotuen saatavuus Kelasta ja kunnasta

THL:n toimeentulotuen määräaikaissurannan avovastauksista ilmenee, että toimeentulotuen saatavuus Kelasta ja kunnista sujuivat sekä keväällä että syksyllä 2020 pääosin hyvin. Vastauksissa tuotiin esiin, että koronaepidemia ei vaikuttanut toimeentulotuen saatavuuteen.

Jonkin verran tuotiin esiin, että kuntiin oli tullut epidemian aikana uusia asiakkaita, kuten lomautettuja, työttömäksi jääneitä tai lapsiperheitä, joiden talous oli heikentynyt maksutoman kouluruokailun puuttuessa. Muutamalla alueella toimeentulotuen tarpeen myös todettiin vähentyneen. Tähän nähtiin olleen vaikutuksia erilaisilla joustoilla, joita Kelan tukiin oli tehty koronaepidemian vuoksi.

Toimeentulotuen hakemiseen tarvittava sosiaalityön tuki

Keväällä 2020 Kelan toimipisteiden aukiolorajoitukset ja perustoimeentulotuen hakemiseen liittyvän asiakasneuvonnan rajoittaminen näkyi asiakkaiden lisääntyneenä ohjauksen tarpeena sosiaalitoimen puolella. Usealla alueella tuotiin esiin, että keväällä 2020 sosiaalityön asiakkaat tarvitsivat aiempaa enemmän tukea perustoimeentulotuen asioin-

¹ Toimeentulotukilain 14 a§:n (1412/1997) toimeentulotukiasia on käsiteltävä siten, että hakijan tai perheen oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon ei vaarannu. Kiireelliseksi arvioitu toimeentulotukihakemus viittaa toimeentulotukilain 14 b §:n (1412/1997), jonka mukaan kiireellisessä tapauksessa päätös toimeentulotukihakemuksen johdosta on tehtävä samana tai viimeistään seuraavana arki-päivänä hakemuksen saapumisesta.

tiin. Tukea tarvittiin hakemuksen tekemiseen ja liitteiden, kuten tiliotteiden kokoamiseen sekä niiden lähettämiseen. Lokakuussa 2020 Kelan asiakaspalvelut olivat kuitenkin pääosin auki ja tilanne oli vastaajien mukaan pääosin normalisoitunut.

Kunnissa koronaepidemian vuoksi viritettyjä uusia tukimuotoja sosiaalityön asiakkaille olivat esimerkiksi päivystyspuhelin, keskitetty asiakasohjaus ja ohjauksen lisääminen, matalan kynnyksen toimipaikoissa sekä vähävaraisille suunnattu ylimääräinen taloudellinen tuki (järjestöjen kautta saatavat lahjakortit).

Kelan ja kuntien välinen yhteistyö

THL:n toimeentulotuen määräaikaiseurannan avovastauksista kävi ilmi, että toimeentulotukeen liittyvä viranomaisyhteistyö sujui sosiaalityön näkökulmasta pääosin hyvin, mutta vastauksissa oli jonkin verran alueellista vaihtelua erityisesti kevään 2020 osalta. Säännöllisiä tapaamisia Kelan ja kunnan työntekijöiden välillä kiiteltiin. Haastavissa tilanteissa tehtiin tiivistä yhteistyötä Kelan kanssa. Toimivana pidettiin myös sitä, että Kela tiedotti aktiivisesti kuntia tekemistään muutoksista sekä perustoimeentulotuen linjauksissaan että asiakastyössään.

Johtopäätökset

Perustoimeentulotuen tarve kasvoi jonkin verran erityisesti poikkeusolojen aikaan huhti–heinäkuussa 2020. Eniten kasvoi tukea saavien 18–24-vuotiaiden naisten sekä Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa asuvien saajien määrä. Ensisijaiset etuudet ja niiden myöntämiseksi tehdyt joustot toimivat kuitenkin hyvin ja viimesijaisen tuen tarve jäi siten odotettua vähäisemmäksi.

Kelan toimeentulotuen asiointiin liittyvät vaikeudet. Niin keväällä kuin syksyllä 2020 osa toimeentulotuen asiakkaista tarvitsi edelleen vahvaa tukea asiointiin. Tällaisia olivat esimerkiksi asiakkaat, joilla ei ollut tarvittavia verkkopankkitunnuksia tai laitteita (esim. tietokone tai älypuhelin), tai joilta puuttuivat taidot sähköisten sovellusten tai tietoteknisten laitteiden käyttämiseen. Vastauksissa ei ole havaittavissa suurta eroa muihin vuoden 2017 toimeentulotuki uudistuksen jälkeen tehtyihin tutkimuksiin ja selvityksiin (ks. esim. Kivipelto ym. 19; Korpela ym. 2020; VTV 2020). Myös aiemmin havaittu ikääntyvien henkilöiden tukien ja etuuksien hakemiseen liittyvä vaikeus jatkui koronaepidemian aikana.

Sosiaalityö voi tukea asiakkaita hankalimmissa tilanteissa, joihin liittyy esimerkiksi elämänhallinnallisia ongelmia. Tietotekniikan tai liitteiden toimittamisen tukena toimiminen ei kuitenkaan ole järkevää sosiaalityön resurssien käyttöä. Tarvitaan erillistä lähitukea niille, joiden toimeentulotuen asiointi on vaikeutunut pysyvästi pitkien välimatkojen tai sähköisen asioinnin lisääntymisen seurauksena.

Palvelujen ja etuuksien joustavuus. Syksyllä 2020 toimeentulotuen asiakkaiden asiointi sujui pääosin hyvin. Kelassa ja kunnissa otettiin käyttöön uusia keinoja asiakaspalveluun, kun kasvokkaiseen vuorovaikutukseen perustuvaa asiointia jouduttiin rajoittamaan. Kelassa lisättiin tukiin ja etuuksiin liittyviä joustoja. Nämä osoittavat, että järjestelmämme voi tarvittaessa toimia joustavasti ja asiakkaiden muuttuneeseen tilanteeseen voidaan reagoida nopeasti. Jo nykyisen sosiaaliturvajärjestelmän sisällä on mahdollisuuksia, joiden hyvät puolet kannattaa kartoittaa mahdollisten tulevien kriisitilanteiden varalle.

Lähteet

Kela (2021). Päivittäistä tietoa Kelan etuuksien käytöstä ja asiakaspalvelun toiminnasta. <https://koronamittarit.kela.fi/> Luettu 19.1.2021.

Kivipelto, Minna & Tanhua, Hannele & Jokela, Merita (2019) Selvitys toimeentulotuki uudistuksen vaikutuksista. Raportti 11. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Korpela, Tuija & Heinonen, Hanna-Mari & Laatu, Markku & Raittila, Simo & Ylikännö, Minna (toim.) (2020) Ojista allikkoon? Toimeentulotuki uudistuksen ensi metrit. Teemakirja 18. Helsinki: Kela.

STM (2020) Toimeentulotuen käsittely korona-epidemian aiheuttaman erityistilanteen ajan. Kuntainfo 2020:3. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. [Microsoft Word - verkkoon_v4_FI20200331_Kuntainfo_toimeentulotuki_ja_korona.docx \(stm.fi\)](#). Luettu 19.1.2021.

VTV (2020) Tuloksellisuustarkastuskertomus, perustoimeentulotuen siirto Kelalle: Toimeenpanon vaikutusten arvioinnin merkitys lainvalmistelussa. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 1/2020. Helsinki.

Julkaisu on osa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamaa Suomen sosiaalinen tila -raporttisarjaa. Sarjassa esitellään päätöksenteon kannalta keskeisiä ja ajankohtaisia teemoja ja ilmiöitä, jotka liittyvät hyvinvointiin, elinoloihin, palveluihin ja eriarvoisuuteen.

Tämän julkaisun viite:

Jokela, Merita, Korpela, Tuija, Kivipelto, Minna, Jauhiainen, Signe (2021) Toimeentulotuen saajamäärät kasvoivat vähän - koronaepidemia toi esiin järjestelmän joustavuuden. Suomen sosiaalinen tila 2/2021, Tutkimuksesta tiiviisti 4/2021. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-343-339-7 (verkko)

ISSN 2323-5179 (verkko)

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-339-7>

Tämä tutkimus on tehty valtion lisätalousarviossa Covid 19 – tutkimukseen osoitetulla THL:n koordinoimalla rahoituksella.